

Pagsasatinig ng Pagkabata: Ang Varayti ng Wika sa mga Premyadong Kuwentong Pambata

Wennielyn F. Fajilan

University of the Philippines Diliman
University of Santo Tomas Manila

ABSTRACT

Writing for children is a way of cultivating their minds. As a special kind of communication, children's literature entails the use of a language that caters to the needs and skills of the child reader. The study aims to analyse the variety of language used for children in the narratives of eight prize winning children's stories—awarded the Palanca Award and Philippine Board of Books for Young People (PBBY) prize from 1995-2009—with themes on motherhood or fatherhood. The study found that concepts of motherhood such as that of the traditional homemaker, the OFW, the single mother, and lesbian mothers; concepts of fatherhood like the OFW father, environmentalist and revolutionary parents characterize the selected stories. Through an examination of the dialogues, actions, and descriptions written for the child reader, the paper illustrates how narratives of the self, orality, and intelligence characterize the child protagonist. Hence, an examination of the contemporary children's stories' language variety is also an investigation of the prevailing representation of children in Philippine language, literature, and society.

Mga susing salita (Keywords): Varayti ng wika, wikang pambata, kuwentong pambata, imahen ng bata sa lipunang Pilipino

PANIMULA

Natatangi ang mga bata bilang isang tiyak na grupo sa lipunan. Ang yugtong ito ng buhay ng tao ay may tiyak na mga pangangailangan at karanasan na lumilikha ng iba't ibang konsepto ng pagkabata. Isa sa mga pangunahing pagtugon sa pangangailangang ito ay ang paglalathala ng panitikang pambata, na itinuturing na isa sa pinakatinatangkilik na uri ng panitikan sa bansa sa kasalukuyan. Nagaganap ang isang uri ng komunikasyon sa pagitan ng mga mambabasa at ng panitikan. Susi sa

komunikasyong ito ang paggamit ng tiyak na wikang inaasahang angkop sa kakayahan at pangangailangan ng batang mambabasa. Ang sistema ng panitikan, ang pagtingin sa mga bata, at ang mga palagay sa panitikang pambata at sa kanilang wika ay ilan lamang sa mga mahahalagang salik na humuhubog sa varayti ng wikang pambata. Layunin ng pag-aaral na masuri ang varayti ng wikang pambata batay sa kalipunan ng mga kuwentong pambata sa kasalukuyan. Nakasandig ang pag-aaral sa mga sumusunod na mga ideya:

1. Natatangi ang mga bata sa paggamit at paglikha ng wika.
2. Walang unibersal na bata. Hinuhubog sila ng kanilang kapaligiran at lipunang ginagalawan.
3. Pangunahing instrumento sa pagtuturo at paglinang ng wika sa mga bata ang mga kuwentong pambata.
4. Ang mga kuwentong pambata ay nilikha para sa mga bata ngunit hindi ng mga bata.
5. Ang pagsusuri sa varayti ng wika ng bata sa mga kontemporaryong kuwentong pambata ay isang pagtatasa sa umiiral na representasyon ng bata sa wika, panitikan, at lipunang Pilipino.

Bilang panimulang panunuri sa varayti ng wika sa kontemporaryong kuwentong pambatang Pilipino, pumili ang mananaliksik ng walong kuwentong nailathala mula 1995-2009. Lahat ng mga kuwento ay nagawaran ng Gawad Palanca o kaya naman ng Philippine Board of Books for Young People (PBBY) bilang mahusay na kuwentong pambata. Naging limitasyon ng pagpili ang mga kuwentong ukol sa konsepto ng pagiging ina o ama. Gayundin, nakatuon lamang sa pasalitang salaysay ang panunuri dahil hindi lahat ng kuwentong ito ay may bersiyong aklat-pambata o picture book. Lahat ng kuwento ay nasa unang panauhan na nangangahulugang ang bata bilang bida ang nagsasalaysay at aktibong saksi ng kuwento para sa mga batang nasa antas na elementarya pababa.

Matapos mailahad ang buod ng bawat kuwento, tatalakayin ng pag-aaral kung paano binigyang tinig ang mga bata. Susuriin ang kanilang komunikasyong berbal, di-berbal, intrapersonal, at interpersonal sa pamamagitan ng paghihimay sa mga dayalogo, kilos, at deskripsyon sa mga batang bida ng mga kuwento. Bukod rito, nais rin ng pag-aaral na maitaya ang mga konsepto ng magulang na pinapanukalang mga kuwentong nabanggit batay sa konteksto ng panitikang pambata na nailatag sa unahan. Lahat ng ito ay nakasandig sa palagay ng mananaliksik na ang pagsusuri sa varayti ng wika sa mga kontemporaryong kuwentong pambata ay isang pagtatasa sa umiiral na representasyon ng bata sa wika, panitikan, at lipunang Pilipino.

Ang mga Bata bilang Bahagi ng Lipunan

Edad ang pangunahing nagpapaiba sa mga bata bilang tiyak na grupong panlipunan. Subalit, iba-iba rin ang mga pagtatakda kung sino ang mga bata. Ayon sa UNICEF, matutukoy na mga bata ang mga may edad 18 taon pababa. Maaari pa silang maigrupo ayon sa kanilang edad: batang nasa sinapupunan, sanggol/toddler (0-3), preschool (3-6), primary school (6-13), adolescent (11-16), at young adult (16-21). Batay sa developmental psychology, ang bawat uring ito ay may kanya-kanyang katangian. Hindi pare-pareho o pantay-pantay ang dami, paraan, at proseso ng paglaki at pag-unlad ng bawat bata sa bawat antas o kategorya (Villanueva “Pagsulat ng Kuwentong Pambata” 1). Kung kaya, hindi rin maikakahon ang mga bata bilang isang homogenous na grupo. Gayunpaman, lahat sila ay mga karapatang dapat na matamasa bilang bahagi ng lipunan tulad ng karapatan sa ligtas na pamumuhay at karapatang matuto.

Bukod sa pisikal na mga pag-unlad, ang pagkabata ay hindi rin maituturing na unibersal para sa lahat ng bata sa mundo. Ang bawat bata ay nahuhubog ng kanyang kultura at kapaligirang kinalakihan. Sa loob ng kulturang ito, maaaring nabibilang pa ang bata sa iba pang mga grupong panlipunan batay sa kasarian, lahi, uri, at interes na humuhubog sa kanyang paglaki. Sa ganitong pagtingin, maging ang wikang kanyang nalilikha ay magkakaroon ng iba’t ibang varayti batay sa mga nabanggit na salik sa baryasyon ng wika.

Mga Palagay ukol sa Pagkatuto ng Unang Wika ng Bata

Kalimitang hirap ang mga matatanda na matuto ng ikalawang wika kung ihahambing sa mga bata. Nakatuon sa mga patakarang panggramatika ang mga matatanda kapag sila ang nag-aaral ng ikalawang wika. Iba ito sa karanasan ng pagtuto ng wika ng bata. Inaangkop ng bata ang mga modelo ng pagsasalita mula sa kanyang kapaligiran. Kasabay nito ay bumubuo na rin siya ng multidimensyonal na modelo ng kanyang daigdig upang maging akma ang kanyang pagsasalita sa lahat ng mga interaksyong kanyang kinasasangkutan. Sa murang edad, naiiakma na ng bata ang kanyang pananalita sa mga kontekstong panlipunan (Hudson 16).

Halimbawa, mula sa pagkasanggol maaaring ang pagngawa, pag-atungal, at pag-iyak ay magamit ng bata para ipahayag ang kanyang mga gusto. Kapag naging epektibo ito, hindi niya binibitiwan ang wikang ito gaya ng naobserbahan ng mananaliksik sa kanyang pamangkin. Sa edad na siyam na buwan, inuulit-ulit ni Julian ang pagpapalahaw kapag hindi agad naibigay ang kanyang laruan o napagbigyan sa paboritong palabas. Ngunit habang siya’y lumalaki, iniaangkop rin niya ang kanyang pananalita sa mga nag-aalaga sa kanya. Alam niyang hindi siya basta-basta pwedeng

umiyak sa harap ng kanyang ina dahil hindi siya papansinin nito samantalang ang kanyang ama naman ay agad siyang pinupuntahan kapag maririnig ang kanyang pag-atungal, kaya't madalas siyang umatungal kapag malapit sa kanya ang kanyang tatay. Nagiging sanhi tuloy ito ng pagtatalo sa pagitan ng mga magulang. Ang karanasang ito ay isang patunay sa sinasabi ng pag-aaral na sa mismong pagkatuto ng bata ng pagsasalita, gumagamit na sila ng iba't ibang paraan ng pagsasalita sa iba't ibang uri ng tao (sipi ni Hudson kina Giles at Ponesland "Speech Style and Social Evaluation" 18). Kung gayon, may malikhain silang kakayahan na magtimbang ng sitwasyon, igiit ang kanilang sariling interes, at ikondisyon ang mga nakatatanda sa kabila ng kanilang limitadong karanasan.

Paano natutuhan ng mga bata ang nasabing paggamit ng wika?

Natatangi ang mga bata sa paggamit at paglikha ng wika. Mula sa pagkilala ng mga tunog na makabuluhan sa kanya bilang bahagi ng grupong kanyang kinabibilangan, natututo ang bata na makipagkomunika. Hindi lamang mga salita kundi ang tunog lalo na ang paraan ng intonasyon ng pahayag ang nagiging daan upang magkaroon ng kabuluhan para sa bata ang mga pahayag na naririnig niya (O'Grady 143, 150).

Ayon sa mga pag-aaral sa sikolohiya, hindi pa man isinisilang ang sanggol, may kakayahan na itong umunawa ng wika sa pamamagitan ng pagtugon sa boses ng kanyang ina at sa pag-alala sa mga tunog o musikang kanyang napakinggan noong nasa sinapupunan pa lamang (sipi ni Petras kina De Casper at Fifer "Of Human Bonding: Newborns Prefer their Mother's Voices" 2). Mula sa pagiging sanggol hanggang sa unang dalawang taon, natututo ang bata na kilalanin ang mga tunog sa kanyang kapaligiran. Kasabay nito, nakalikha rin siya ng sariling paraan ng paggamit ng wika sa pagpapatunog ng kanyang sarili tulad ng pag-iyak, paghuni, pagngawa, at pagdaldal hanggang sa makapagpahayag siya sa pamamagitan ng isang salita o kaya nama'y dalawang salitang mga pangungusap (Moskowitz 137-138).

Hindi pa ganap na naipapaliwanag at naimamapa ang paraan ng pagkatuto ng wika ng bata subalit marami na ang mga pag-aaral na nagpatunay sa likas na kakayahan ng tao na gumamit ng wika batay sa mga estruktura ng kanyang utak at palatunugan lalo na sa kakayahan ng kanyang isip na umunawa ng wika (O'Grady 180). Gayunpaman, kahit na lahat ng tao na nakaranas ng malusog na pagkabata ay natututo ng wika, iba-iba pa rin ang gamit at pag-unawa nila ng wikang ito. May mga batang mahusay makaunawa, mayroon namang hindi agad makaunawa kaya't nahihirapang makipagkomunika. Malaki ang papel ng sosyolinggwistika upang ipaliwanag ang varayti ng wika ng mga bata sa gitna ng kanilang iisang bayolohikal na katangian bilang tao.

Sosyolingwistikong Lapit sa Pag-aaral ng Wika ng Bata

Sa larangan ng sosyolinggwistika, kakikitaan ng pattern ang paghubog ng wika ng bata. Mula sa pagsilang hanggang mga apat na taong gulang, nakasalalay sa interaksyon ng bata sa kanyang mga magulang ang kanyang pagkatuto. Nagkakaisa ang mga pag-aaral (Hudson; Miller at Gildea; O'Grady) sa pagtataya sa kakayahan ng batang gamitin ang mga pangunahing estruktura ng kanyang unang wika bilang tuntungan ng komunikasyon pagdating niya sa ikatlong taon.

Sa pagtuntong niya sa edad na 4-13 taon, ang mga kalaro at kaibigan na ang kanyang pinagbabatayan ng kaangkupan ng paggamit ng wika hanggang sa magamay niya ang wikang pangmatanda (sipi ni Hudson kay Labov *Sociolinguistic Patterns* 16). Kung kaya, walang mga batang may iisang paraan ng pagpapahayag at paggamit ng wika. Kahit magkakaparehas pa ang edad at karanasan ng mga bata, maaaring makalikha sila ng sariling paraan ng paggamit ng wika ayon sa kanilang mga interaksyon sa komunikasyon. Halimbawa nito ang pag-aaral ni Andrada (2007) ukol sa wika ng mga batang Pilipino na nasa lungsod. Naging mahalagang salik sa kanyang pag-aaral ang paglikha ng wika ng mga bata batay sa kanilang natatanging danas ng pagkabatang nasa gitna ng urbanisasyon, kahirapan, at krisis lansangan. Sa unang malas, maaaring bastos at walang kabuluhan ang tulansangan ngunit sa pagtukoy sa kontekstong pangkomunikasyon, naipakita ang iba't ibang level ng pag-unawa ng bata sa lipunan na may katangiang subersibo sa mga usaping politiko-sekswalidad.

Sa ganitong pagtingin, maiuugnay ang konsepto ng etnograpiya ng komunikasyon upang suriin ang varayti ng wika ng mga bata. Higit sa panunuri sa katangiang panggramatika, pinapahalagahan ng etnograpiyal na panunuri ang paggamit ng wika sa mga katangian at iba't ibang salik pangkomunikasyon na humuhubog sa varayti ng wika. Maaaring ang wika ang magkondisyon sa mga pagbabagong magaganap sa loob ng isang sitwasyong pangkomunikasyon ngunit ang mga salik na pangsosyolinggwistika ang kumokontrol sa maaaring mangyaring mga pagbabago habang ang mga baryasyon at inobasyong pangwika ay natatanggap o binabalewala sa mga serye ng komunikasyon (Gumperz at Hymes 3-5). Kung kaya, sa pag-aaral na ito, susuriin ang mga teksto ukol sa wika ng bata batay sa sumusunod na prinsipyo nina Gumperz at Hymes:

1. Tinitingnan bilang bahagi ng isang sitwasyong pangkomunikasyon ang code o wika. Ang pag-aaral sa estruktura ng sitwasyong pangkomunikasyon sa isang lipunan ay makapagbibigay ng tiyak na mga patunay sa iba't ibang paraan kung paanong ang *code* na ito ay nagagamit sa mga layuning pangkomunikasyon at sa kultura ng lipunang iyon.

2. Makikita ang iba't ibang paraan at yugto kung paanong ang wika ay nakakapasok sa enkulturasyon, pagsasalin ng mga papel at gawain, ugnayan sa mga supernatural, at iba pa. Magkakaiba ang digri ng paggamit at pagpasok ng wika. Mahalagang itaon sa implikasyon ng baryasyon na ito sa akulturasyon at pag-aangkop ng wika at ng mga mamamayan ang pag-aaral.
3. Higit sa pagiging instrumento ng komunikasyon, ang wika ay maaaring tingnan bilang instrumento sa paghahanay ng mga kategorya ng komunikasyon.

Ang mga tekstong pambata na susuriin ng papel ay isang paraan ng code ng komunikasyon ng mga matatandang nagsusulat para sa mga bata. Bilang bahagi ng panitikang pambata, ang mga kuwentong ito ay naiiba sa iba pang panitikan dahil nakatuon ito sa pagtugon sa inaasahang pangangailangan ng mga batang mambabasa. Ang wikang ginagamit upang ikuwento ang kultura ng mga bata sa panitikang ito ay bahagi ng mas malawak na palagay ng lipunan ukol sa konsepto ng pagkabata. Kung kaya bago pa man masuri ang mga katangian ng wika ng batang matatagpuan sa mga teksto, nararapat ding linawin ang konteksto ng panitikang pambata bilang isang komunikasyon sa loob ng lipunang Pilipino.

Mga Usapin sa Panitikang Pambata sa Pilipinas

Matapos ang mahabang panahon na binabale wala ang panitikang pambata bilang anyong pampanitikang Pilipino, sa kasalukuyan ang anyong ito ang isa sa pinakatinatangkilik na babasahin ng mga Pilipino batay sa dami ng mga aklat na nalilimbag sa mga nakaraang taon at sa pagkilala rito bilang bahagi ng mga premyadong gawad pampanitikan. Ano nga ba ang nagpapaiba sa panitikang bata bilang anyong pampanitikan?

Pagkilala sa kakayahan ng mga bata bilang mambabasa ang isa sa pangunahing salik na binibigyang-pansin ng isang manunulat para sa mga bata. Bilang isang anyo ng komunikasyon, hamon sa manlilikha nito na magamit ang wikang mauunawaan ng mga bata bilang mambabasa. Ang mga batang mambabasa ay maaaring hindi pa nakapagbabasa nang mag-isa kaya mas mahilig silang makinig sa mga kuwentong binabasa sa kanila. Nagsisimula pa lamang sila makakilala sa ugnayan ng mga titik at tunog ng salita. Maaaring nakaunawa na sila ng mga salita o pangungusap mula sa pakikinig sa wikang pasalita ngunit marami pang konsepto at kahulugan ang kailangan nilang intindihin. Hindi nangangahulugang wala o kulang ang kakayahan nilang umunawa sa mga bagay na nararanasan nila. Mas angkop sabihin na sila ay may

natatangi at sarili nilang paraan ng pag-unawa, bagamat wala pa silang sapat ni lubos na kakayahan para maituring na literate individuals (Villanueva 2). Dahil sa nabanggit na konsiderasyon sa kakayahan ng batang mambabasa, kalimitang tinataglay ng kuwentong pambata ang mga sumusunod na katangian:

1. bida at bayani ang batang tauhan
2. may mahika at enchantment
3. magaan ang wika, nilalaro ang mga salita
4. kapana-panabik, payak ngunit malikhain ang mga tagpo
5. may pagpapahalagang maibabahagi
6. may mensahe ng pag-asa at progresibong pagbabago
7. ipinababahala sa bata, hindi dinuduldol o pinangalandakan ang aral
8. bawat kuwento ay mauugat sa kultura ng bata at pagkabata—lahat ng konteksto ng mga batang Filipino sa proseso ng kanyang pagiging bata, paglaki, at pagkakagulang na hinubog ng kanyang komunidad, kasaysayan, tradisyon, uri, at pamumuhay

Ayon naman kay Evasco (82), hindi dapat minamaliit ang pagsulat para sa mga bata. Isa itong anyong nangangailangan ng paggalang sa mga bata bilang mambabasa. Ang manunulat sa anyong ito ay kailangang may malasakit sa kanyang mambabasa. Ang ganitong pagtingin ay maiuugnay sa ilang mga kalakaran sa pagsulat ng kuwentong pambata sa kasalukuyan. Dahil isa sa pinakamabentang aklat ang mga aklat pambata, malawak ang produksyon ng mga ito ngunit kalimitan ang mga batang itinatampok ay iyong mga batang tauhan na may karanasang panlungsod at panggitnang-uri kaya ang multikultural at multilinggwal na pagkabata ay bihirang maikuwento sa mga tekstong ito (Tolentino 9-10). Madalas rin na inaakala ng mga bagong manunulat na ang pagsulat ng kuwentong pambata ay unang daan upang maging “tunay na manunulat” kung kaya hindi masikhay ang paglikha ng mga makabagong paraan ng pagkukuwento pati paksa para sa mga bata. Sa halip, nalilikha batay sa isang formula ang mga pagsulat para sa mga kuwentong pambata na ginagawad ng mga institusyong pampanitikan (Evasco 48).

Ang Panitikang Pambata bilang Instrumento ng Sosyalisasyon

Isa pang mahalagang salik sa konteksto ng panitikang pambata ay ang tradisyunal na pagtingin sa anyong ito bilang instrumento ng literasi at edukasyong kultural. Kailangan ng mga bata ng kuwento dahil sa pamamagitan ng pag-unawa nila sa mga tauhang pampanitikan magkakaroon sila ng ideya kung paano mabuhay sa gitna ng kanilang limitadong karanasan. Ang mga pangyayari sa kuwento ay isang paraan ng paglalakbay sa iba’t ibang uri ng daigdig na maaaring makatulong upang mapatibay,

malinaw o kaya'y mapalawak ang kanilang karanasan. Bukod pa rito, ang mga kuwento ay isang paraan upang maipaalam sa madla ang mga pribadong pagpapakahulugan na maaaring hindi pa laganap sa iba (Ebrahimi).

Ang matatanda ang ikalawang mambabasa ng panitikang pambata. Ang mga guro, magulang, at mga tagapag-alaga ang mas madalas na pumipili ng mga akdang dapat na basahin ng bata. Sila rin ang may kakayahang bumili ng mga aklat na ito. Palasak na ginagamit ang panitikan bilang bahagi ng kurikulum sa pagpapaunlad ng wika ng mga bata. Ito ang magpapaliwanag kung bakit kalimitang pang-teksbuk ang format ng mga tanong sa dulo ng bawat aklat pambata na mabibili sa mga bookstore. Pinapahalagahan ang pagbabasa ng mga akdang ito para linangin ang kakayahan sa pagbasa ng mga bata. Gayundin, malimit na ang moralistikong halagahin ng akda ang pamantayan ng matatanda sa mga kuwentong ipapabasa sa mga bata kaya patuloy at pinakatinatangkilip pa nga ang mga aklat ukol sa mga muling pagsasalaysay ng mga pabula, alamat, mito, at iba pang anyo ng kuwentong bayan (Torres-Yu 5).

Ang matatanda bilang pangalawang mambabasa ay higit na makapangyarihan sa mga batang siyang target ng mga akda sapagkat sila ang tagasala ng mga tekstong nararapat basahin ng mga bata. Kung kaya ang mga paksang taboo para sa kanila ay magiging bawal na rin para sa mga bata. Kaugnay nito, napansin ng mananaliksik na kakaunti o walang masyadong akda ukol sa mga sensitibong paksa gaya ng usapin ng kasarian at sekswalidad, karahasan, mga batang katutubo o kaya nama'y karanasan ng mga batang manggagawa at batang nasa panganib. Gayundin, isa pang mahalagang usapin ay ang karaniwan na kawalan ng pagpapahalaga sa biswal na elemento ng mga aklat pambata ng mga matatanda. Karaniwang tingin na "pinapadali" ng mga elementong biswal ang salaysay ng kuwento dahil ito rin ang nakagawiang paraan ng pagbabasa ng mga matatanda. Pinalaki rin sila ng isang lipunang may mababang pagtingin sa panitikang nakalarawan gaya ng komiks. Nasasayang ang pagkakataon para sa mas mayamang pagbabasa sa aklat pambata bilang isang tekstong nagtatalaban ang larawan at titik. Kung kaya, hindi mapahalagahan ng mga matatanda ang biswal na kultura ng mga bata sa kasalukuyan na lumalaki sa piling ng picture books, comics, manga, anime, cartoons, at video games. Para sa mga tipikal na tagapagsala, lahat ng ito ay hindi maituturing na makabuluhang panitikan.

Nagiging hamon sa manunulat na maging katanggap-tanggap sa panlasa ng matatanda habang nagpapamulat sa batang mambabasa ang kanyang akda. Gayunpaman, maging ang mga manunulat ng mga akdang ito ay hindi na rin mga bata. Kaya kailangan rin ng pagsasanay upang masapul ang mga pangangailangan at sensibilidad ng mga bata bilang mambabasa (O'Connell 227). Maaaring ang pinapahayag na kuwento ukol sa pagkabata ay hindi na angkop sa kasalukuyang danas ng pagkabata kung ang manunulat

ay nakasandig lamang sa kanyang ideya ng pagkabatang kanyang kinalakihan. O kaya nama'y magpapatuloy pa ang mga mapang-aping pagtingin sa mga bata bilang inosenteng tagamasid lamang ng mga pangyayari sa kanyang paligid kung ang manunulat ay hindi gumagalang sa kanyang pangunahing mambabasa sa halip umaapila sa alaala ng "masayang pagkabata" ng mga tagasalang matatanda.

Nailatag ng nabanggit na mga usapin ang posisyon ng panitikang pambata bilang isang anyong patuloy na kabahagi ng sistemang pampanitikan, sistema ng edukasyon, at sosyalisasyon ng lipunan. Binabasa ito hindi lamang para maaliw at magpalipas ng oras ngunit para sa apat na pangunahing layunin ng: (1) aliw, (2) pagpapaunlad ng kasanayang pangwika, (3) sosyalisasyon, at (4) pagtuklas ng mga kaalamang pandaigdig (sipi ni O'Connell kay Puurtinen "Linguistic Acceptability in Translated Childrens Literature" 228). Sa kaso ng panitikang pambatang Pilipino, maaaring maidagdag na pinapabasa rin ito upang isulong ang mga ideyolohiya ukol sa pagkabatang Pilipino na puhunan sa konsepto ng pagka-Pilipino sa kasalukuyan at sa hinaharap.

Ayon kay Volosinov, wika ang pangunahing instrumento sa pag-akda ng panitikan at, bilang set ng mga simbolo para sa komunikasyon, kalakip nito ang ideyolohiya. Gayundin ang pagsulat; ideyolohikal rin ito sapagkat ang proseso ng pagsulat ay nakabatay sa paggamit ng wika. Ideyolohikal din maging ang pagbasa at pag-unawa rito na binabalangkas ayon sa panlipunang kumbensyon ng pagbasa kung saan nakapaloob ang pagpapakahulugan sa sistema ng signipikasyon ng isang kultura. Kapwa nahuhubog ng ideyolohiya ang manunulat at ang kanyang mambabasa. Ayon kay Catherine Belsey (49), ang mga tao ay produkto ng kasaysayan, bahagi ng diyalektikal na ugnayan sa kanilang kasaysayan bilang produkto at produser nito. Ang malikhaing pagsulat ng anumang akda ay nakasalalay sa sakop ng imahinasyon ng manunulat at ang ugnayan ng kanyang karanasan sa loob ng lipunang kanyang ginagalawan. Dahil ang tunguhin ng anumang pagsulat ay mabasa, sumusunod ito sa kumbensyon ng wika na maaaring maunawaan ng mambabasa. Kung kaya, ang pagsulat at pagbasa ay sakop ng ideyolohiya ng lipunang nagluwal sa manunulat at sa mga mambabasa. Maaari lamang magsulat ayon sa naitakdang pamantayan ng pagpapahayag na maaaring maunawaan ng mga mambabasa na siyang patutunguhan ng akda ng mga manunulat.

May inaasahang mga kakayahan sa mambabasa ang anumang teksto. Sa pamamagitan ng paraan ng salaysay, mga puwang, at daloy nito, maging ang mga pananaw at saloobing nakapaloob dito, mahihinuha ang mga ideyolohiya na humuhubog at pinaniniwalaang kinakatigan rin ng pinahihiwatig na mambabasa o implied reader (Stephens 10). Sa Pilipinas, politikal na pagtatanghal ang produksyon ng panitikang

pambata. Ang sabihing inosente ang akdang pambata at malaya ito sa anumang ideyolohikal na nilalaman ay pagmemento sa bisang taglay nito (Evasco 84). Kung kaya, sa pagtatampok ng konteksto ng komunikasyon gamit ang wika ng bata, mahalaga ring bigyang pansin ang usapin ng ideyolohiya sa wika. Lagi't laging may pagpili ang manunulat ukol sa paksang kanyang itatampok:

Ano ang kuwentong palagay mong dapat mong nabasa noong bata ka? Nagsisimula ka sa sarili kung saan dapat mong kausapin ang batang ikaw. Mula sa personal na karanasan lumalawak ang nosyon ng pagkabata patungo sa mas malawak na nosyon ng pagkabata dahil ang manunulat ay hindi na bata. Kung kaya pipili siya ng paksang palagay niya ay makabuluhang basahin ng mga kabataan sa kasalukuyan. (Neri)

Dito nagkakaroon ng sangandaan ang mga karanasan, interes, at nosyon ng pagkabata ng manunulat at ng kanyang lipunang ginagalawan.

Pagsusuri sa Varayti ng Wika ng Bata sa mga Piling Kuwentong Pambata

Tulad ng nabanggit na, mapanghamon ang pagsulat ng kuwentong pambata dahil sa masalimuot na konsiderasyon sa kakayahan at pangangailangan ng mga batang mambabasa at sa mga umiiral na politika at ideyolohiyang panlipunan ukol sa mga bata bilang sa mga sektor na naisasantabi. Sa pagpili ng mga tekstong sinuri upang makita ang varayti ng wika ng panitikang pambata, naging limitasyon ang pagpili sa mga premyadong akda. Pagkatig ito ng mananaliksik sa basbas sa mga akdang ito ng mga kritiko at dalubhasa sa panitikang pambata sa Pilipinas bilang mga pinakamahusay na tekstong nagtataglay ng mga katangian ng kuwentong angkop para sa batang Pilipino. Sa kabilang banda, kinikilala ng mananaliksik na may sariling kasalimuotan at politika rin ang mga parangal pampanitikan sa bansa subalit labas na muna ang usaping iyan sa layunin ng artikulong ito. Naging limitasyon rin ang mga kuwento ukol sa konsepto ng pagkamagulang dahil sa kalapitan nito sa reyalidad ng mayorya kundi man lahat ng mga bata. Ugnayang pampamilya ang laging pangunahing kinasasangkutan at pangunahing humuhubog sa bata (Samar, "Mula Hong Kong hanggang Antipolo" 61).

Buod ng mga Kuwentong Pambata

Papel de Liha ni Ompong Remigio

Nagwagi ng unang karangalan sa Gawad Palanca noong 1995. Salaysay ito ng isang batang babae tungkol sa kanyang ina na may kamay na tulad ng papel de liha.

Natuklasan niya ang mga ginagawa ng kanyang ina kung bakit ito nabansagang may ganitong uri ng kamay, ngunit lumalambot pala ito pag kailangang alagaan ang kanyang anak.

Sandosenang Sapatos ni Luis Gatmaitan

Nagwagi ng unang karangalan sa Gawad Palanca noong 2001. Ang kwento ay salaysay ng isang batang babae tungkol sa kanyang kapatid na si Susie na may kapansanan sa paa at sa kanilang amang sapatero. Namatay ang kanyang tatay bago siya maglabindalawang taon. Nang tumuntong ng ika-labindalawang taon, natuklasan ng bata na ginagawa ng kanyang ama ang mga sapatos na kanyang napapanaginipan mula noong kanyang unang karaawan.

Uwi na ang Nanay Kong si Darna ni Edgar Samar

Nagwagi ng unang karangalan sa Philippine Board on Books for Young People (PBBY) noong 2002. Kuwento ito ni Popoy tungkol sa kanyang ina na hindi niya pa nakikita. Hinalintulad niya kay Darna ang nanay na OFW sa Hongkong. Sa pag-uwi nito, nanabik si Popoy na makilala at makumpirma kung si Darna nga ang nanay niya.

Ang Ikaklit sa Aming Hardin ni Bernadette Neri

Nagwagi ng unang karangalan sa Gawad Palanca noong 2006. Tinatalakay ng kuwento ang pagkilala ni Ikaklit ("sunflower" sa wikang Bontoc) sa kanyang dalawang ina na ang pagpapalaki sa kanya ay gaya ng pag-aaruga sa mga halaman sa hardin upang mapatubo ang mga bulaklak.

Taguan-Pung ni Maynard Manansala

Nagwagi ng ikalawang karangalan sa Gawad Palanca noong 2006. Kuwento ito ni Andres, isang batang taga-Samar. Ikinuwento niya kung paano nakipagtaguan-pung ang mga taga-Balangiga sa pagsakop ng mga Amerikano sa kanilang bayan. Siya mismo ay nakipagtaguan-pung upang isalba ang kanyang sarili sa masaker na ginawa ng mga Amerikano matapos ang pananambang sa kanila ng mga Pilipino. Sa karanasang ito, natuklasan ni Andres ang kahulugan ng salitang rebolusyonaryo.

Junior ni Sheila Gonzales-Dela Cuesta

Nagwagi ng unang karangalan sa Gawad Palanca noong 2007. Ito ang kuwento ng paghahanap ni Victor sa kanyang ama. Sa proseso, nalaman niyang iniwan sila ng

kanyang ama at natanggap niyang kahit wala ito, buo ang kanyang pagkatao dahil minamahal siya ng kanyang ina at ng iba pa niyang kapamilya.

Ang Regalo ng Taong Ibon ni Allan Derain

Nagwagi ng ikatlong karangalan sa Gawad Palanca noong 2006. Taong ibon ang ama ni Totoy dahil nangangalaga ito sa kalikasan lalo na sa mga ibon at hayop na malapit nang maubos. Isinalaysay kung paano nanumbalik ang pagtingin ni Totoy sa kanyang ama matapos ang maraming pagkakataon na hindi siya nito nabibigyan ng oras dahil sa kanyang trabaho.

May Higante sa Aming Bahay ni Rhandee Garlitos

Nagwagi ng unang karangalan sa PBBY noong 2009. Kuwento ito ni Matt-matt tungkol sa kanyang ama na kanyang kinatakutan dahil sa pagiging “higante” nito. Nang makasalamuha na ni Matt-matt ang kanyang ama, nawala ang takot niya dahil nalaman niya ang ibang kahulugan ng pagiging higante ng kanyang ama.

Mga Estratehiya sa Pagsasatinig ng Pagkabata

May mga tiyak na paraan ng pagsasalaysay at kaakibat na estratehiyang pangwika na tinataglay ang lahat ng mga tekstong sinusuri ng pag-aaral. Ang mga paraan ng pagsasalaysay na ito ay isang anyo ng komunikasyon para sa mga bata na inaasahang higit na makapagpapaunawa sa kanila ng mensahe. Batay sa konsepto ng etnograpiya ng komunikasyon, tatangkain ng mananaliksik na tasahin ang kabuluhan ng mga kasangkapang komunikatibong ito kaugnay sa mga hayag at di-hayag na mga layunin ng panitikang pambata.

Paraan ng Pagsasalaysay

Tinig sa Unang Panauhan

Naging tipikal na sa mga modernong kuwentong pambata ang pagpili sa unang tauhan bilang perspektiba ng pagkukuwento. Isa itong paraan upang agad na maiugnay sa batang mambabasa ang kuwento. Sa paggamit ng unang panauhan, pinapadanas ng manunulat sa mga target na mambabasa ang mga bagay na hangad niyang mailapit sa kanila (Neri). Bukod dito, ipinapahiwatig rin na ang batang tagapagsalaysay at bida ng kuwento ay iisa. Parang testimonya ng karanasang pangkabataan ang maririnig sa ganitong tinig. Hindi lamang ito kuwento ukol sa isang bata kundi kuwento ng bata ukol sa kanyang sariling karanasan.

Dahil sa pagtatangkang galugarin ang dinamismo ng kamalayan ng bata, ang “ako” ay isang paraan ng paghahanap ng tinig ng bata sa gitna ng mga partikular na sitwasyon (Samar, “Mula Hong Kong hanggang Antipolo” 61). Mas maaaring magkaroon ng “diwang awtentiko” ang ganitong pagsasalaysay kaysa kung ikalawa o ikatlong panauhan ang gagamitin. Dahil sa pamamagitan ng punto-de-bista ng “ako,” naiaakma sa karakter ang mga inaasahang pananalita at kilos batay sa kaniyang edad, antas ng pinag-aralan, pinanggagalingan, at iba pa (Garlitos). Sa kabilang banda, hindi rin naman masasabing laging angkop at pinal na piliin ang punto-de-bista ng ako.

Di nangangahulugang kailangang mag-isip ako sa katawan ng isang 6-7 taong bata upang maisalaysay ko nang perpekto kung paano magkuwento ang isang 6-7 na karakter. Ang mahalaga lamang ay ang “believability” o pagkakapani-paniwala ng pagkukuwento ng isang narrator. (Garlitos)

Ang mahalaga, sa pagpili ng perspektiba ay mas maisasakonteksto rin sa hangarin ng manunulat na masapul ang sensibilidad ng batang kanyang nais na itampok sa teksto (Manansala).

Ang Pamagat Bilang Metapora ng Buong Salaysay

Malaki ang nagagawa ng metapora at pagtutulad sa pag-unawa ng bagong ideya o pangngalan. Natututo ang tao sa pamamagitan ng pag-uugnay ng bagong konsepto sa kanyang schema o imbak na kaalaman. Kalimitang nagsisimula ang kuwento sa tuwirang pagtutulad sa nabanggit ng konkretong bagay na siyang susubaybayan ng mambabasa. Ito ang nagtatakda ng lohika ng buong kuwento. Aabangan ng mambabasa kung mapatutunayan ba ang pagtutulad na ito o hindi batay sa karanasan ng tauhan sa kuwento.

Kongkreto ang kalimitang metapora na ginagamit sa mga pamagat. Si Nanay ay papel de liha, si Darna o pinagmanahan ni Junior. Si Tatay naman ay taong ibon o higante. Samantalang ang ugnayan ng magulang sa anak ay tulad ng pagpapatubo ng ikaklit, paggawa ng sandosenang sapatos o kaya’y paglalaro ng taguan-pung. Kalimita’y pamilyar na mga bagay rin ang pinipili ng mga manunulat bilang metapora o pamagat ng kuwento. Sa paghubog ng metapora upang maging sinulid na nag-uugnay ng karakter at daloy ng kuwento, napagtatagumpayan ng tekstong halawin mula sa karanasan ng bata ang imahen upang madali siyang makasakay sa daloy ng naratibo. Sa kabilang banda, dahil sa tiyak na pag-usad ng salaysay ayon sa intensyon ng manunulat, nagiging hamon sa kanya ang pagpapalawak at pagpapalalim ng metapora na labas sa karanasan at panahon ng batang mambabasa.

Dito papasok ang pagtitimbang sa pagpili ng mga angkop na sitwasyong daranasin ng batang bida na nagpapanatili sa kanyang pagkabata sa harap at kabila ng masalimuot na reyalidad na ipinapadanas ng kuwento sa kanya (Manansala). Kung kaya sa *Taguan-Pung*, binaybay ni Andres ang iba't ibang danas ng taguan mula sa pagiging simpleng laro hanggang sa pagiging tanging paraan upang makapagtago at makaligtas sa masaker na isinagawa ng mga Amerikano sa Samar. Kaugnay nito, maaari ring masabing ang mismong metapora ay hindi pamilyar tulad ng ikaklit, na isang terminong Bontoc para sa sunflower. Kaya kailangan pa ng talababa sa hulihan ng teksto. Ayon sa manunulat, isang makabuluhang tunguhin ang manaka-nakang pagpapakilala ng mga terminong katutubo hindi lang upang maituro sa mga bata ang konsepto nito kundi isa rin itong pagsapul sa pananabik ng mga batang makadiskubre ng mga bagay na hindi alam ng lahat. Bagaman maaaring sabihin ng iba na higit na mahihirapan o tamarin ang mambabasa dahil sa mga terminong di-pamilyar, ang teknik na ito ay nagbibigay-kapangyarihan sa batang mambabasa, pagtugon sa kanyang palatanong na isip, at paniniwala sa kanyang natatanging kakayahang umunawa (Neri). Dagdag pa, sa kaso naman ng kanyang kuwento, sa una'y nag-alinlangan si Samar sa pagpili kay Darna bilang metapora ng ina dahil maaaring masabing baduy ("Mula Hong Kong hanggang Antipolo" 64). Ngunit sa huli, nagdesisyon siyang panatilihin ito dahil ang mahalagang tanong ay: baduy para kanino?

De-kahong Banghay

Tradisyunal ang estruktura ng banghay ng lahat ng kuwentong sinuri. Linyar ang pagkakaayos ng mga pangyayari na mahahati sa simulang aksyon, kasukdulan, resolusyon, at wakas. Sa ganitong paraan ng salaysay, nagiging madali para sa mga batang mambabasa at tagapakinig ang pagsubaybay sa buhay ng tauhan. Hindi pa masyadong ginagamit ang ibang paraan ng pagsasalaysay tulad ng *in medias res*, flashback o flashforward sa ganitong uri ng teksto. Gayundin, kailangang laging buo ang kuwento sa pamamagitan ng pagtatagumpay ng batang maunawaan ang metapora ng kuwento. Matapos ang tatlong mahahalagang pangyayari, sa huli, laging tapos ang kuwento at malinaw ang kinahinatnan ng batang tauhan kung siya man ay nabigo o nagwagi sa kanyang balakid. Lahat ng kuwento ay may tiyak na katapusan at hindi nag-iiwan ng palaisipan sa mambabasa sa ibang posibilidad ng kinahinatnan ng tauhan. Epektibo ang tradisyunal na banghay dahil nagsisilbi itong tiyak na sisidlan at balangkas na maaaring sundan ng batang mambabasa kung hindi man nagkakaroon ng bagong inobasyon sa estruktura. Maaaring sa kasalukuyan ay sapat pa rin ang balangkas na ito upang maitampok ang sensibilidad pambata (Manansala).

Mga Paraan ng Pagwiwika ng Batang Tauhan

Sa paghihimay sa mga dayalogo para sa komunikasyong interpersonal at intrapersonal ng batang tauhan ng kuwento, maaaring mahinuha ang katangian ng wika ng bata ayon sa naratibo. Palatanong, matuwain, kailangan ng paulit-ulit na karanasan—ito ang pangkalahatang katangian ng mga pahayag ng mga bata sa mga teksto. Bukod pa rito, kakikitaan rin ng pagpapahalaga sa bisa ng tunog at mga pahayag ng enumerasyon, paghahalimbawa, pagtutulad, at iba't ibang anyo/gamit ng pangangatwiran ang wika ng bata.

Bisa ng Tunog

Mayaman sa aliterasyon ang mga tekstong sinuri tulad ng mga sumusunod na salita: ligpit, higgpit, pitpit, salang, sigang, kalang, tali, tahi, tagpi, kiskis, kuskos, at kaskas mula sa *Papel de Liha*.

Ang nanay ko ang imis-imis.
Pag me duming nakadikit,
kiskis dito, kiskis doon.
Pag may mantsa sa damit,
kuskos dito, kuskos doon.
Pag me sebo sa kawali,
kaskas dito, kaskas doon (2).
Dadako siya sa sala at mag-aayos.
Pag may diyaryong nakakalat,
ligpit dito, ligpit doon.
Pag may tornilyong maluwag,
higgpit dito, higgpit doon.
Pag may maumbok na kutson,
pitpit dito, pitpit doon (4).

Papasok siya sa kusina at magbubusisi.
Pag may ulam na malamig,
salang dito, salang doon.
Pag may isdang sariwa,
sigang dito, sigang doon.
Pag may kalan na tabingi,
kalang dito, kalang doon (6).

Tutuloy siya sa silid
at titingnan ang aking gamit.
Pag may sintas na maluwag,
tali dito, tali doon.

Pag may tastas na laylayan,
tahi dito, tahi doon.
Pag may butas na pundilyo,
tagpi dito, tagpi doon (8).

Mayaman rin ito sa pagtutugma tulad rin sa kuwentong *Ikaklit sa Aming Hardin*.

Isa, dalawa, tatlo,
tatlong mga buto;
apat, lima, anim,
sa hardin, itinanim;
pito, walo, siyam,
laging didiligan;
sampu, labing-isa,
tutubo na sila (8).

Ang pagpapahalaga sa masining na pagpapatunog ng mga pahayag ay maipapaliwanag sa oryentasyong pasalita ng wika ng mga bata. Tulad ng nabanggit na, mas nais nilang makinig at basahan kaysa magbasa nang mag-isa dahil nasa yugto sila ng paglinang sa pagkilala sa ugnayan ng mga tunog at titik. Gayundin, nakatutulong sa pag-alala ng impormasyon ang mga tugmaan para sa madaling pag-unawa sa salaysay.

Enumerasyon, Pagbibigay-halimbawa, at Pagtutulad

Ang pagkukuwento ay isang pagpapatunay ng isang ideya. Nakatutulong ang enumerasyon, pagbibigay ng tiyak na halimbawa, at pagtutulad upang maisakatuparan ito, gaya ng mga sumusunod:

Palagi rin kaming naglilibot. Namamangka kami sa lawa ng Burnham Park sakay ng bangkang pato o kaya'y kabayong-dagat. Kung minsan naman ay namimitas kami ng strawberry sa Strawberry Farm. At dinadalaw din namin ang mga museo sa Baguio. Namamangha kami sa mga kalasag at matutulis na sibat, mga hikaw at kuwintas na gawa sa mga butil ng kahoy o kaya naman ay bato, at lalung-lalo na sa mga hinabing tela ng mga katutubo. (*Ang Ikaklit sa Aming Hardin 4*)

Kahit sa bahay, maraming mga dapat at hindi dapat si Tatay. Dapat gawin ang mga assignment. Hindi dapat lumabas hanggang hindi ito natatapos. Dapat matulog nang maaga. Hindi dapat magpuyat sa TV. Dapat tumulong sa gawaing bahay. Hindi dapat umiskapo, umiwas o manggulang. (*Ang Regalo ng Taong Ibon*)

Ang paghahalimbawa bilang patunay ng anumang ideya na pinapanukala ng batang mananalaysay ay batay sa kanyang karanasan at obserbasyon. Sa kanyang pagtatala, naipapahiwatig na may kakayahan siyang magtimbang ng kahulugan ng kanyang mga karanasan kung kaya napag-uugnay-ugnay niya ang mga ito. Maaari rin siyang magtulad, maghaka, at magtimbang upang makapagdesisyon.

...sintangkad ng poste ng koryente...sinlapad ng eskaparate...bores niyang sinlalim ng pag-unga ng baka.

– Deskripsyon ni Matt-matt sa kanyang tatay sa *May Higante sa Aming Bahay* (11)

Magaspang ito. Mahapdi sa balat.
Gasgas ang kahoy sa isang kaskas.
Nisnis ang damit sa isang isis.

– Deskripsyon ng batang babae sa kamay ng kanyang nanay sa *Papel de Liha* (16)

Pangangatwiran

Gaya ng nabanggit na, ang paggamit ng unang panauhan ay isang estratehiya upang magagad ang tinig ng bata sa layong mapalapit sa kanila ang teksto. Subalit hindi rin simple ang pangagad na ito.

Kailangan ding isaalang-alang ang educational, ethnic, at social class origin ng nagsasalitang bata kung magiging matagumpay ang mimesis ng pag-be-ventriloquize ng manunulat sa paksang nagsasalita sa kaniyang kuwento. Dahil sa ganitong konsiderasyon, nag-aambag ito ng varayti ng wika dahil dapat na lumabas na hindi magkakaparehong magsalita ang mga bata sa kuwento kahit na pare-pareho silang mga bata. Sa madaling sabi, kailangang magtunog bata ang tagapagsalaysay pero hindi basta kung sinong bata. (Derain)

Iba't ibang gamit ng pangangatwiran ang matutukoy sa mga pahiwatig ng mga pahayag ng mga tauhan sa mga tekstong sinuri. Sa sumusunod na obserbasyon ukol sa pagpapangalan, bagaman hindi maipaliwanag ang dahilan, ay nasusuri naman ng tauhan ang epekto ng sitwasyong nararanasan:

Madalas, walang pangalang Filipino ang mga ibon kahit sa Pilipinas sila nakikita. Di ko alam kung ba't gano'n. Konti lang tuloy ang dapat kong tandaan.

– Atom (*Ang Regalo ng Taong Ibon*)

Sa pahayag naman ni Andres, makikita ang preokupasyon at pagpapahalaga ng bata sa kanyang sariling pang-unawa:

Nakasulat sa isang bahagi ng mapa ang Rancherias de los infidels. Sabi ni Ka Tomas, The hunting grounds of heretical savages sa wika naman ng mga bagong dayo. Hindi ko naintindihan ang ibig sabihin noon. Ang naintindihan ko lang ay ang tingin sa amin ng mga dayo na malayung-malayo sa lugar at mga taong kilala ko. – Andres (*Taguan-pung*)

O kaya naman, patuloy na nagtatanong at inaalang ang kasagutan sa kanyang problema kahit na hindi agad maunawaan ang impormasyong kanyang nakuha:

Ang labo ng sagot ni Lola. Pero binigyan niya ko ng pag-asa.
Sa susunod na labas namin ng bahay, baka makasalubong ko si Tatay...
– Victor (*Junior 7*)

Ang pangangatwiran ay sariling obserbasyon at pagdanas sa mga ideya na maaaring sinabi ng mga nakatatanda. Upang tuluyan itong paniwalaan ng bata, kailangan niya itong danasin. Kalimitan ang mga pahayag ng pagpapatotoo sa mga kasabihan o salita ng nakatatanda ay nasasabi lamang ng bata kapag tapos na rin ang kanyang pagdanas rito.

Ginawa ko ang lahat ng kanilang mga paalala. At totoo nga! Hindi nagtagal at nakita ko na ang pag-usbong ng murang dahon ng aking mga tanim. Nakabaluktot ang mga supang sa simula pero ilang araw lang ay unti-unti na itong nagsiunat hanggang sa maging maliliit na sangang may mga talbos na nakatiklop. – Ikaklit (*Ang Ikaklit sa Aming Hardin 8*)

Sa mga pahayag ng bata, makikita ang proseso ng kanyang pag-iisip. Tulad ng pahayag ni Atom ukol sa pagiging “ibon” ng kanyang ama, hindi lamang dahil nakapupunta ito sa ibang lugar kundi dahil sa kaabalahan ng kanyang tatay sa kanyang tungkulin.

Sabi ni Tatay, nanganganib daw na mawala ang mga ibong ito. Nakakalbo na kasi’ng mga gubat at nalalason na’ng mga ilog. Baka bukas sa litrato na lang namin sila makikita. Si Tatay din nanganganib nang mawala. Unti-unti na rin namin siyang hindi nakikita. – Atom (*Ang Regalo ng Taong Ibon*)

Ipinahahayag naman ng mga pagmumuni ng tauhan ang kanyang kamalayan sa mga nararapat at di-nararapat. Sa mga pahayag ni Andres, pinipili na niya ang mga sinasabi niya dahil alam niya ang maaaring maging reaksyon ng kanyang ina. Mapaglimi ang bata sa saloobin ng kanyang magulang.

Walang nalaman si Ina. Hindi niya nalamang kumagat ako ng apol. Hindi ko sinabing kay tamis ng tsokoleyt. Lalong hindi ko ipinagmalaki ang bago kong pangalan. Kuwento sa akin ni Pablo, at, ni Paul, tuwang-tuwa raw si Aling Selya. Tatalino raw siya sabi ng kanyang ina. Mahihigitan niya ang mga tao sa aming lugar. – Andres (*Taguan-pung*)

Bukod sa nabanggit, matinkad na pinapahayag ng mga tauhan ang kanilang mga natatanto sa kanilang problema. Sila ang nagsasabi ng bagong pagpapakahulugan gaya ng bagong kahulugan ng higanteng tatay o ng dalawang nanay:

Siya ay higante dahil sa tawa niyang dumadagundong sa lakas,
Dahil sa ngiting laging ipinamamalas,
Dahil sa tatag ng mga balikat niyang malapad,
At dahil sa haplos ng mahinahon niyang palad. -Matt-matt (*May Higante sa Aming Bahay 26*)

“Kung mahal kayo ng nanay at tatay ninyo, mahal din ako ng dalawa kong nanay,” sagot ko. Ipinagmalaki ko sa kanilang ipinagluluto ako ng aking mga magulang, kinukwentuhan bago matulog, tinuturuan sa mga aralin, at nililibot sa iba’t ibang lugar. Kaya kahit wala akong tatay, alam kong buo ang pamilya ko dahil sa dalawa kong nanay,” –Ikaklit (*Ikaklit sa Aming Hardin 21*)

Palaisip, nangangatwiran at sa huli’y sinasagot niya ang sariling katanungan. Iyan ang mga namayaniang katangian ng mga batang bida ng mga kuwento sa kabila ng kanilang pagkakaiba ng kasarian, uri at lugar na pinagmulan. Tulad ng anumang uri ng kuwento, ang matagumpay na kuwentong pambata ay gumagamit ng wikang malinaw na nagpapakilala sa pagkatao ng mga bata bilang isang malikhain at palaisip na nilalang na sa katapusa’y nagkakaroon ng pagbabago o kaya’y pag-aangat ng kamalayan. Sa mga akdang ito, namayani ang pagwiwikang gumagalang sa kakayahan ng bata bilang bahagi ng lipunan.

Ang Pagsasatinig ng Wika ng Bata bilang Pagpapatibay/ Pagsalunga sa mga Kategoryang Panlipunan

Sa paraang pasalaysay, pagpapatibay o kaya pagbubuo ng bagong konsepto, nabigyang tinig ang pagkabata ng mga sinuring kuwentong pambata. Gamit ang perspektiba ng bata, pagpapatotoo ang salaysay sa mga iba’t ibang konsepto tulad ng tradisyonal na ina (*Papel de Liha*), inang OFW sa Hongkong (*Uwi na ang Nanay Kong si Darna*), nag-iisang ina (*Junior*), lesbiyanang magulang (*Ang Ikaklit sa Aming Hardin*), amang OFW (*May Higante sa Aming Bahay*), amang environmentalist (*Ang Regalo ng Taong Ibon*), at magulang na rebolusyonaryo (*Taguan-Pung*). Ang mga natalakay na iba’t ibang

paraan ng pagsasalaysay at pagpapahayag ng batang tauhan ay maituturing na kasangkapan tungo sa pagpapatibay ng mga nabanggit na konsepto ng pagiging ina, ama, at magulang. Bukod sa *Papel de Liha*, lahat ng kuwento ay nagtampok sa mga kontemporaryong konteksto ng mga magulang na Pilipino na taliwas sa tipikal na konsepto ng pamilya. Hindi na laging sama-sama ang mga pamilyang ito. Hindi na rin laging nasa bahay ang nanay at ang tatay. Ayon sa mga kuwento, sa simula, kinakatakutan ng bata ang mga pagbabagong ito subalit kapag siya mismo ang nakaranas ng kalinga ng kanyang mga magulang, anuman ang katangian nila ay tinatanggap niya ito.

Sa pag-uugnay ng iba't ibang estratehiya sa pagsulat, napag-alaman na ang mga akdang pambata ay may kakayahang maglinaw, magpatibay o kaya naman ay sumalunga at bumuo ng bagong konsepto ukol sa mga nakagawiang konsepto ng pagkamagulang at ng pamilya. Sa pagbibida sa tinig ng bata sa mga nasabing kuwento, inilalahok ang mga bata sa pag-unawa sa mga aktuwal na mga karanasang panlipunan. Ang mga karanasang ito ay maaaring hindi pa malaganap na tinatanggap ng mismong mga nakatatanda sa lipunan, subalit kapag ang mga bata ang lumaking bukas sa ganitong mga natatanging konsepto, mas mapapalaganap pa ang pagtanggap sa mga ito.

Maaaring ang layunin ng manunulat ay maipatanaw ang isang kinabukasang may pagkakapantay-pantay lalo na sa usapin ng kasarian (Neri), pangkabuhayan (Samar) o kasaysayan (Manansala). Bukod pa rito, ang pagsusulat para sa mga bata ay may layong makatulong upang hubugin ang dalumat para sa haraya o imahenasyon na nagpapatingkad sa kaniyang karanasan at nakapagbibigay sa kanya ng pagkakataon upang makipagtalastasan at magpahayag ng kaniyang saloobin batay sa kaniyang narinig o nabasa (Garlitos). Mahalaga rin ang mga binubuong imahen ng katha sa isip ng mga bata. Dapat maakit ang batang nagbabasa na paganahin ang sariling imahinasyon sa tulong ng mga tuwiran at mapaghiwatig na wikang mapaglarawan (Derain).

Depende sa paksa ang wikang ginagamit. Dinidikta ito ng kultura ng kuwento mula sa pagmamasid at sa sariling danas hanggang sa pagtatagpo ng iba pang mga konsiderasyon at interes sa pagsulat para sa mga bata. Kailangan ang pagpapakilala ng mga bagong salita, tulad ng mga salitang may kaugnayan sa bulaklak, upang lumawak ang kanilang bokabularyo. Maaari itong maging limitasyon sa pagbasa sa teksto ngunit ang pagkakaroon ng bagong kaalaman sa wika ay isa ring bahagi ng kultura ng bata. Nabibigyan siya ng kaalaman na hindi alam nang karamihan. Sa ganitong paraan mayroon siyang kaakibat pang tagumpay sa pagbasa ng teksto (Neri).

Nagwika ang mga akda batay sa kamalayan ng mga manunulat ukol sa kakayahan ng mga batang mambabasa at ayon sa pagpanig ng mga kritiko sa pagtugon ng mga tekstong ito bilang mga halimbawa ng mahusay na akdang pambata. Subalit, makabuluhang dalumatin pa kung nagtatagumpay nga ba ang mga tekstong ito ayon sa perspektiba ng mga bata mismo. Maaaring pag-aralan ng mga iskolar sa wika, panitikan, sikolohiya, at edukasyon ang dating at paraan ng pag-unawa ng mga bata sa mga nabanggit na kuwento na siyang magbibigay ng pinal na pagpapatibay sa tagumpay ng mga teksto. Higit sa lahat, kailangan pa ng mas malawak na panghihikayat at pagbibigay ng pagkakataon sa mga bata na magkuwento upang maging tunay na tagapagsalaysay ng kanilang karanasan para mas maging mayaman ang tentatibong pagtitimbang na ito sa wika ng panitikang pambata.

MGA SANGGUNIAN

- Andrada, Michael Francis. "Tulansangan: Transgresyon sa Maiigsing Tula at Tugma ng Bata sa Lansangan." MA Tesis. Unibersidad ng Pilipinas Diliman, Quezon City, 2007. Print.
- Belsey, Catherine. "Constructing the Subject: Deconstructing the Text," *Feminist Criticism and Social Change*. Eds. J. Newton at D. Rosenfelt. New York: Methuen, 1985. Print.
- Dela Costa, Shiela Gonzales. *Junior*. Quezon City: Lampara Books, 2010. Print.
- Derain, Allan. Interbyu sa e-mail. 2 Mayo 2014.
- . *Ang Regalo ng Taong Ibon*. www.palancaawards.com.ph. Web. 15 Enero 2014.
- Ebrahimi, Behrouz. "The Polysystem Approach to Children's Literature." <http://www.translation-directory.com>. n.d. Web. 5 Setyembre 2011.
- Evasco, Eugene. "Mga Saranggola sa Tag-ulan: Ang Poetika at Estetika ng Pag-akda para sa mga Bata." Diss. Unibersidad ng Pilipinas Diliman, Quezon City, 2007. Print.
- Garlitos, Rhandee. Interbyu sa email. 2 Mayo 2014.
- . *May Higante sa Aming Bahay*. Quezon City: Adarna House, 2009. Print.
- Gatmaitan, Luis P. *Sandosenang Sapatos*. Mandaluyong City, Metro Manila: Hiyas Children's Collection, 2002. Print.
- Gumperz, Joseph at Dell Hymes, Eds. *The Ethnography of Communication*. Menasha, Wisconsin: American Anthropological, 1964. Print.
- Hudson, Richard. A. *Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge UP, 1980. Print.
- Manansala, Maynard. Personal na interbyu. 30 Abril 2014.

- . *Taguan-Pung* nasa "Palanca" <http://maygman.livejournal.com>. 20 Nobyembre 2006 . Web. 15 Enero 2014.
- Miller, George A. and Patricia M. Gildea. "How Children Learn Words." *The Emergence of Language Development and Evolution*. Ed. William S.Y. Wang. New York: W.H. Freeman and Company, 1991. Print.
- Moskowitz, Breyne Arlene. "The Acquisition of Language." *The Emergence of Language Development and Evolution*. Ed. William S.Y. Wang. New York: W.H. Freeman and Company, 1991. Print.
- Neri, Bernadette V. Personal na interbyu. 30 Abril 2014.
- . *Ang Ikkaklit sa Aming Hardin*. Quezon City: Raintree Trading and Pub., 2012. Print.
- O'Connell, Eithne. "What Dubbers of Children's TV Programmes Can Learn from Translators of Children's Books" *Meta: Translators' Journal* 48.1-2 (2003): 222-232. <http://www.erudit.org/>. Web. 20 Setyembre 2011.
- O'Grady, William. *How Children Learn Language*. New York: Cambridge UP. 2005. Web. 17 Oktubre 2011.
- Petras, Jayson D.G. "Ang Bata sa Salita: Isang Pagsusuri sa Wika ng Bata sa Panitikang Pambata." Papel na Binasa sa *Ikatlong Pambansang Kumperensiya sa Panitikang Pambata, Unibersidad ng Pilipinas Diliman*, 15 Oktubre 2011. Di-Nalathalang Manuskrito. Print.
- Remigio, Ompong. *Papel de Liha*. Quezon City: Adarna House, 2002. Print.
- Samar, Edgar. Interbyu sa e-mail. 1 Mayo 2014.
- . "Mula Hong Kong hanggang Antipolo: Isang Malikhaing Proseso sa Pagkatha ng Kuwentong Pambata." *Diliman Review* 51.4 (2004): 60-64. Print.
- . *Uuwi na ang Nanay kong si Darna*, Quezon City: Adarna House, 2002. Print.
- Stephens, John. "Language and Ideology in Children's Fiction." London and New York: Longman Group, 1992. Print.
- Tolentino, Rolando. "Ang Pinag-aagawang Bata sa Panitikang Pambata: Folklore, Media at Diskurso ng Bata." *Malay* 21.1 (2008): 1-11. Web. 7 Hulyo 2010.
- Torres-Yu, Rosario. "Usapin ng Kapangyarihan at Muling Pagsasalaysay sa Caranca!" *Malay* 21.2 (2009): 1-19. Web. 7 Hulyo 2010.
- Villanueva, Rene O. "Pagsulat ng Kuwentong Pambata." <http://www.panitikan.com.ph>. Web. 5 Oktubre 2005.

Si **Wennielyn F. Fajilan** <wenniefajilan@gmail.com> ay mag-aaral ng PhD Filipino (Major sa Pagsasalin) sa Unibersidad ng Pilipinas Diliman. Isa siyang Instruktor sa Filipino, Research Associate, at pinuno ng Komite sa Pananaliksik ng Departamento ng Filipino, Unibersidad ng Santo Tomas. Ang kanyang mga pananaliksik ay nakatuon sa Teorya ng Pagsasalin, Araling Lokal, Araling Pambata, Kulturang Popular at Araling Romblon. Naging fellow siya sa mga pambansang palihan gaya ng Sangandiwa National Graduate Conference (2007), UST Creative Writing Workshop (2012), at Kritika: National Workshop on Art and Cultural Criticism (2013). Naging finalist siya sa Sawikaan 2012; at tagapagsalita sa Ambagan 2013 at Pilandokan 2013. Nailathala sa *Dalumat E-journal* (2011) ang kanyang pananaliksik sa wika at kulturang popular. Isa rin siya sa mga editor ng mga aklat na *Mahabe Pagotan: Kasaysayan, Kalinangan at Lipunan ng mga Dumagat sa Bahaging Bulacan ng Sierra Madre* (2012) at *Panumtom: Kalipunan ng mga Akda ng mga Kabataang Zambaleño* (2012). Kasalukuyan siyang contributing editor sa Filipino ng Summit Media Publications at punong editor ng *HASAAN: Opisyal na Journal sa Filipino ng Unibersidad ng Santo Tomas*.